

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 1-2 / 2003

Szokoly Elek

La peste un deceniu de la Revoluție...

La peste un deceniu de la Revoluție, mai știe cineva pentru ce au murit frații, surorile, părinții sau copiii noștri? Sau la peste un deceniu de la Revoluție nu-și mai pun această întrebare decât pe copiii, părinții, surorile și frații...

La peste un deceniu de la Revoluție, iată, de-abia prididim să ținem șirul fără de sfârșit a tentativelor de îngrădire a libertăților fundamentale, cucerite cu un preț care nu va putea fi niciodată evaluat. O vreme crezusem că singurul rezultat al Revoluției a fost cucerirea libertății de expresie și asociere. Eram încă optimiști. Acum, pentru a ne feri de indigestie, guvernării noștri democrații se zbat să ne ocrotească de excesele libertății. Vom putea fi non-guvernamentali numai cu voie de la guvern și vom putea să ne asociem în partide numai dacă partea va fi egală cu întregul. Adică, dacă vom avea sprijinul întregii națiuni în jurul partidului. Așa cum se cuvine – nu-i așa – unui partid serios. Jocul democratic nu este o joacă...

La peste un deceniu de la Revoluție, iată, tenorii național-comunismului ceaușist, de la un Vadim Tudor la Adrian Păunescu, în timp ce-și continuă instigările și mai deșănțat decât înainte de '89, ne dau note la democrație.

La peste un deceniu de la Revoluție, poetul Mircea Dinescu, cel care anunțase lumii întregi victoria Revoluției, este pus să se explice în fața securiștilor care îl țineau sub obroc, de ce vrea să le vadă dosarele.

La peste un deceniu de la Revoluție intrăm în NATO sub ovațiile agenților secreți care spionaseră pînă de curînd același NATO. Priboii ne zîmbesc sfidător sub privirile îngăduitoare ale noilor lor colegi de alianță militară. Cică am intrat în normalitate.

La peste un deceniu de la Revoluție, săracii oprimați de ieri au devenit și mai săracii liberi de azi. Muncitorii au fost dați afară din serviciu și li s-a spus să devină întreprinzători. Adică capitaliști. De ce n-or fi vrut să fie?

Întreprinzătorilor li s-a spus să devină clasă de mijloc, dar au fost acoperiți de atîtea taxe și impozite, încît cei care au plătit au ajuns clasă de jos, iar cei care nu – baroni. Tertium non datur. Eșecul economiei socialiste de ieri se perpetuează în succesele economiei social-democrate de astăzi. Ecuția se menține.

La peste un deceniu de la Revoluție, în țara care ocupă primul loc în toate topurile la boli de mult eradicate în Europa, sistemul sanitar este demolat științific, sumele imense plătite de contribuabilii onești pentru protecția propriei lor sănătăți, sînt deturnate din „rațiuni de stat” spre găurile negre ale unei economii corupte, de un guvern care se autointitulează social-democrat, iar bolnavii sînt lăsați să moară liniștiți. Or fi ștînd ei mai bine...

La mai bine de un deceniu de la Revoluție, etnocrația românească suplinește democrația, fundamentalismul religios înlocuiește iubirea celui alt, preoții ortodocși români îi afurisesc pe greco-catolicii români dacă își cer îndărăt bisericile construite de bunicii și părinții lor, preoții romano-catolici din Moldova (mulți dintre ei înșiși ceangăi) își afurisesc proprii enoriași dacă îndrăznesc să ceară slujba în limba lor maternă (maghiara), creștinii neoprotestanți sînt tratați cu suspiciunea cuvenită leproșilor și de unii și de alții, SRI-ul continuă să slujească cu mîndrie proletară ideologia național-comunistă a predecesoarei sale, Funar este bine merci, prefectul de Mureș susține candidatura primarului actual din capitala județului, nu pentru că ar fi bun, deștept și frumos, ci pentru că e român, UDMR-ul s-a transformat pe neobservate din

cea mai europeană formațiune politică în „tovarăș de drum”, liberalii s-au transformat – vorba regretatului Horia Rusu – în „cafea cu năut”, un surogat de liberalism cu frișcă națională, singura scuză a „creștin-democraților” este că nu există, foștii comuniști, deveniți printr-o operație estetică social-democrați, sînt invitați în Internaționala Socialistă, sub privirile ușor stînjinite ale social-democraților autentici, președintele Franței împarte „legion d'honneur” celor mai lipsite de onoare personaje ale vieții politice românești, președintele Bush preferă să privească curcubeul dîmbovițean în locul realităților dîmbovițene, Papa Ioan Paul preferă să se îmbrățișeze cu Teoctist-anticrist, decât să aline durerile propriilor enoriași, prea puțin numeroși pentru a trage în balanța proiectelor de dimensiuni universale...

La peste un deceniu de la Revoluție, obosiți de atîta bătaie la porțile „Europei obosite” (ca să ne mai aflăm în treabă), vă întrebăm și pe voi, Voi, sufletele morților din decembrie '89 care ați murit de geaba: ce mai faceți?

CALENDAR * N A P T Á R

11 ianuarie – *Inamicii democrației – comunismul și fascismul*, curs la Colegiul Democrației. Lector: Mircea Suhăreanu.

17 ianuarie – *Drepturile minorităților în România – istoric și perspective*, curs la Colegiul Democrației. Lector: Frunda György.

25 ianuarie – *Funcționarea și organizarea Inspectoratului de Poliție*, curs la Colegiul Democrației. Lector Rus Pop Nicolae.

29 ianuarie – *Conferință de presă* susținută de Liga Pro Europa cu tema: prioritățile LPE pentru anul 2003, Campania SOS Sighișoara – un succes civic, libertatea de expresie și libertatea de liberă asociere – în pericol.

31 ianuarie – *Conferință de presă* Grupului Provincia la Cluj. Din partea LPE a participat Smaranda Enache și Szokoly Elek.

31 ianuarie - 4 februarie – *Effective Participation of Minorities. Cases from Middle and Eastern Europe*, conferință organizată de Justitia et Pax și Cordaid din Olanda la Budapesta. Din partea LPE a participat Smaranda Enache.

12 februarie – *Întilnire de lucru* la Biroul de Informare al Ambasadei Statelor Unite al Americii la Cluj. Din partea LPE a participat Smaranda Enache și Szokoly Elek.

15 februarie – *Regimul comunist – sistemul torționar*, curs la Colegiul Democrației. Lector: Szokoly Elek.

21-22 februarie – *Vizită a reprezentanților Centrelor de Pluralism* din Caucaz la Sighișoara și Tîrgu-Mureș.

22 februarie – *Transilvania – spațiu multicultural, multilingvistic și multiconfesional*, curs la Colegiul Democrației. Lector Spielmann Mihály.

25 februarie – *Conferință de presă* susținută de LPE cu teme: Comasarea unor școli din Tîrgu-Mureș; Ministerul Educației Naționale introduce pedepse penale pentru părinți; Noua Lege a Partidelor Politice continuă să încalce Constituția; Prevederi ale Ministerului Finanțelor care încalcă drepturile companiilor private (Ordonanța 7/2001); Ordonanța 37/2003 consfințește ingerința Guvernului în viața asociativă; Scrisoarea deschisă a Organizațiilor Neguvernamentale adresată Ministrului Mediului, Petru Lificiu.

27 februarie – *Adunarea Generală* anuală a Filialei Satu Mare a Ligii Pro Europa.

26 februarie – 1 martie – *Comunitatea maghiară din Transilvania*. Sesiunea a doua a Academiei Interculturale Transsylvania la Cluj și Șumuleu Ciuc.

január 11 – *A demokrácia ellenségei – a kommunizmus és a fasizmus*, Mircea Suhăreanu előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

január 17 – *A kisebbségek jogai Romániában – múlt és jövő*, Frunda György előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

január 25 – *A Rendőrkapitányság működése és szervezése*, Rus Pop Nicolae előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

január 29 – A PEL által szervezett *sajtókonferencia*. Témái: a PEL terveit 2003-ra, az S.O.S. Segesvár kampány – a civiltársadalom sikere, veszélyben a szólás- és egyesülési szabadság.

január 31 – A Provincia Csoport kolozsvári *sajtókonferenciája*. A PEL részéről Smaranda Enache és Szokoly Elek vettek részt.

január 31 - február 4 – *Effective Participation of Minorities. Cases from Middle and Eastern Europe*, a holland Justitia et Pax és Cordaid által Budapesten szervezett konferencia. A PEL részéről Smaranda Enache vett részt.

február 12 – *Munkatalálkozó* az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségének kolozsvári Információs Irodájánál. A PEL részéről Smaranda Enache és Szokoly Elek vettek részt.

február 15 – *A kommunista rendszer torciónárius jellege*, Szokoly Elek előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

február 21-22 – *A Pluralizmus-központok kaukázusi képviselőinek látogatása* Segesváron és Marosvásárhelyen.

február 22 – *Erdély – multikulturális, többnyelvű és több vallású térség*, Spielmann Mihály előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

február 25 – *A PEL által szervezett sajtókonferencia*. Témái: Marosvásárhely egyes iskoláinak megszüntetése, Az Oktatásügyi Minisztérium bünyügyi eljárást vezet be a szülők ellen; Az új Párttörvény továbbra is sérti az Alkotmányt; A Pénzügyminisztérium előírásai sértik a magántársaságok jogait (7/2001-es Rendelet); a 37/2003-as Rendelet szentesíti a Kormány az egyesületi életbe való beavatkozását; a nemkormányzati szervezetek nyílt levele Petru Lificiu környezetvédelmi miniszterhez.

február 27 – A Pro Europa Liga Szatmári Fiókszervezetének *évi közgyűlése*.

február 26 – március 1 – *Az erdélyi magyar közösség*. Transsylvania Interkulturális Akadémia második ülészaka Kolozsvárott és Csíksomlyón.

Haller István

Rasism, imigrare, emigrare

În anul 1991, publicînd un articol în revista *Beszélő* din Ungaria referitor la acțiunile antirome, am avut onoarea de a purta o discuție cu János Kis, redactorul șef al revistei. În articolul respectiv analizasem motivele rasismului îndreptat împotriva romilor din România. János Kis era de părere că orice rasism este de domeniul iraționalului (frica de celălalt, de necunoscut, bazată pe stereotipii ancestrale). Nu am renunțat nici atunci, și nici peste zece ani la ideile mele: consider că rasismul poate avea și o explicație rațională.

Nu neg existența unui rasism irațional. Acesta se manifestă, spre exemplu, împotriva evreilor din România, care atacă — în lipsă de subiecți — cimitire, sinagogi părăsite, memoria unei comunități cândva înfloritoare. Incontestabil, există o frică irațională și față de romi, dar rasismul îndreptat împotriva lor este fundamentat și pe evenimente individuale trăite (poate chiar de repetate ori), care au fost, în mod injust, generalizate asupra întregii comunități. În continuare, voi analiza o parte a elementelor raționale sau aparent raționale (cele legate de imigrare și emigrare) ale rasismului (prin rasism înțeleg, în conformitate cu prevederile *Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială*, art. 1, „*orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică*”). Și nu întimplător. Rasismul din țările cu o economie puternică se îndreaptă, în principal, împotriva grupurilor de imigranți (cu acest tip de rasism, încetul cu încetul, se vor confrunta și țările din Europa de Est, situația lor economică fiind relativ mai bună). Este de înțeles: oamenii se tem că situația lor economică favorabilă, creată prin munca și sudoarea strămoșilor lor, este periclitată de niște noi-veniți, care vor să beneficieze de bunăstare, fără să fi participat la crearea ei. De la Le Pen pînă la Jörg Heider, această ideologie are priză la mase și aduce voturi considerabile celor care le promovează. Dar...

Aceleași țări care acum încearcă să oprească năvălirea unor grupuri de persoane din lumea a treia, dispuneau, nu demult, de un vast imperiu, care se întindea asupra acestei lumi. Intențiile imperiilor nu au fost caritative. S-a luat tot ce s-a putut lua. Era o altă epocă istorică, în care valorile și idealurile frumoase ale respectului reciproc, democrației, drepturilor omului nu formau principiile de bază ale societății umane. Transmiterea culturii și civilizației europene a avut efecte pozitive (îmbunătățirea condițiilor de viață), dar și efecte dezastruoase asupra culturilor locale. Acum ne pare rău că am pierdut, spre exemplu, scrierea mayașă, distrugerea fiind irecuperabilă. Dar să nu uităm nici de sclavagism, de efectele acestui regim. Deși britanicul de astăzi nu poartă nici o vină pentru sărăcia actuală din Bangladesh — dar atunci să admitem și că nu are nici merite pentru „moștenirea norocoasă” —, acest britanic ar trebui să fie, dacă nu indulgent și prea permisiv, măcar conștient de faptul că bunăstarea lui se datorează, parțial, pauperizării altora în momentul în care persoanele din statul respectiv încearcă să pornească o viață nouă în Marea Britanie. E simplu să spui „noi rămînem acasă, și voi să rămîneți”, după ce o populație a avut de suferit în urma invaziei ce a durat mai multe secole. Soluția, normal, nu este de a deschide larg porțile pentru imigranți. Ea așteaptă să fie găsită și aplicată.

Există însă și imigranți primiți cu brațele deschise. Ei se regăsesc, cu precădere, în echipele de fotbal sau de atletism ale țărilor „bogate”. Mîndria danezilor în atletism nu este un blond înalt, cu ochi albaștri, urmaș al vikingilor, ci un alergător provenind din Kenya. Cînd mai alerga, în urmă cu cîțiva ani, era un adevărat erou național, cu care danezii se puteau mîndri, aducînd aurul olimpic, probabil primul în atletism, țării lor. Dacă ar fi sosit în Danemarca cu intenția să devină taximetrist, primirea ar fi fost alta, iar timpul de așteptare s-ar fi prelungit la nesfîrșit.

Acum trei ani Germania a anunțat, oficial, dorința de a angaja 8000 de informaticieni din lumea a treia. Interesul superior al Germaniei era prioritar, fiind nevoie de un flux important de specialiști într-un domeniu de maximă importanță și în care școala autohtonă a dat greș (cunoștințele specialiștilor germani sînt prea specifice, nu se pot adapta la noile necesități). Majoritatea informaticienilor angajați au provenit din India...

Un aspect al problemei este imigrarea care provoacă sentimente rasiste în țara gazdă (în situația în care e vorba de un strungar mai competitiv pe piața muncii decît strungarul autohton și nu de un sportiv care aduce glorie), un alt aspect este cel al emigrației, care provoacă sentimente rasiste în țara de proveniență. Cetățenii din Kenya, văzîndu-și compatriotul cumpărat, aveau, probabil, cîteva lucruri de reproșat — în spirit naționalist — danezilor aflați în sărbătoare.

Emigrarea lasă goluri greu de umplut. Tinerii educați pe cheltuiala statului, părăsind țara-mamă, incapabilă de a le răsplăti capacitățile conform meritelor și pretențiilor, nu pot fi înlocuiți cu alți tineri la fel de talentați. Pleacă exact cei care pot scoate țara lor din mizerie, și ei pleacă să creeze bunăstarea altora (și a lor personală, bineînțeles). Cei rămași acasă (refuzați la imigrare) rămîn cu sentimente rasiste față de cetățenii statelor care le atrag talentele, diminuînd șansele unui viitor mai bun.

Nici relația dintre diferitele grupuri de imigranți nu este lipsită de sentimente rasiste. Există tensiuni între cei care au emigrat mai devreme și cei dornici de emigrare. Dovada cea mai elocventă este faptul că liderul unei formațiuni politice din Olanda (considerat de extremă dreapta pentru că luptă împotriva imigrării) s-a născut în Mali... Dar există sentimente rasiste și între diferitele comunități de emigranți. Aflîndu-mă în Londra cu un grup din România, mai multe persoane făcuseră afirmații malițioase: ce caută ațîția „negrotei” și „țigani” (referire la cei de origine indiană) în Anglia? La intervenția mea că poate există tot ațîția români, dar ei nu se observă în mulțime, am fost muștrățit: ei își au locul în Londra, aparținînd culturii europene. Argumentații similare am auzit și de la emigranți români. Cînd am amintit faptul că cei de origine africană au fost aduși cu forța, ca sclavi, iar indienii fuseseră pînă de curînd cetățeni ai Imperiului Britanic, și astfel au mult mai multe conexiuni cu Londra decît cei care vin de pe malurile Dîmboviței, colegii mei și-au dat seama că sînt pierdut irecuperabil pentru cauza superiorității albilor, ferindu-mă apoi de declarații similare.

O problemă aparte, care nu își are baza în frica de a pierde o supremație economică, o reprezintă diferențele culturale existente între autohtoni și imigranți. Această diferență culturală nu este identică cu diferența dintre comunitățile etnice dintr-o țară, comunități care, de-a lungul timpului, au învățat, mai bine sau mai rău, să coexiste, s-au adaptat reciproc unele la altele.

Există comunități care caută să se asimileze. Deja după o generație, cel mult două, singurele diferențe care se mai pot observa sînt de domeniul fizionomic. Există însă comunități care țin la cultura lor. Și această cultură poate fi compatibilă cu cea a țării gazdă (cum ar fi cea a chinezilor din SUA — deși diferențele sînt semnificative, nici o practică confucianistă, taoistă sau budistă nu trezește antipatii) sau poate fi mai puțin compatibilă. Această din urmă categorie este sursă de manifestări rasiste. Spre exemplu, francezii care trebuie să suporte consecințele tăierii mieilor în stil musulman își formează o părere despre această practică „barbară”. În mod similar, se nasc resentimente în părinții de religie musulmană, de tradiție ortodoxă, ale căror fete trebuie să învețe în aceeași clasă cu băieții. Imigranții, de multe ori, doresc să beneficieze de avantajele economice ale țărilor gazdă, fără să accepte sistemul lor de valori. Dacă în cazul politicii de a accepta doar unele categorii de imigranți (cum ar fi sportivii sau informaticienii) rămîn largi spații pentru critici, dorința țării gazdă privind acceptarea sistemului de valori și de noi cetățeni este perfect legitimă. În cazul extrem al teroriștilor islamisți, ei se folosesc de protecția oferită de respectarea drepturilor omului în scopul de a lupta împotriva lui.

***

Chiar dacă există o explicație rațională pentru formarea rasismului, această explicație nu dispune de sentimentele rasiste. Din contră: considerînd rasismul un fenomen irațional, similar agorafobiei sau arahnofobiei, rasismul este catalogat drept un bolnav care necesită îngrijire medicală. Rasismul motivat să-și construiască o ideologie a superiorității pentru a înlătura o posibilă concurență, pentru a ascunde incompetența lui profesională, pentru a împinge alte persoane într-o situație inferioară, este însă culpabil.

Mai buni, mai înțelepți...

„Trebuie să trăiești cu o lume dată, nu cu o lume dorită”, un sfat pe care l-am primit nu demult. Însă nimeni nu spune că nu poți încerca să transformi lumea dată în lumea pe care o dorești. Acesta a fost unul din motivele pentru care m-am înscris în Colegiul Democrației: doresc să trăiesc într-o lume mai bună, cel puțin să încerc să o fac mai bună, și știu că voi învăța tot ceea ce trebuie să fac pentru a-mi îndeplini dorința, aici la Colegiu.

„Viața trebuie înțeleasă privind înapoi, dar trebuie trăită privind înainte.” Am urmat și noi acest sfat, când după o scurtă vacanță, am participat cu forțe proaspete (începutul lui ianuarie) la un curs intitulat „Inamicii democrației – comunismul și fascismul”. Împreună cu domnul Mircea Suhăreanu am pătruns în istorie, aflând despre regimurile aspre ale trecutului. Am învățat atunci că nu putem înainta dacă nu cunoaștem ororile trecutului, pentru a face tot posibilul să nu se repete. Într-o altă întâlnire am discutat despre drepturile minorităților în România, cu domnul senator Frunda György. La această întâlnire s-a făcut referire și la aderarea României la Uniunea Europeană și la NATO.

S-a ținut de asemenea un curs despre funcționarea și organizarea Inspectoratului de Poliție, la care ne-a vorbit domnul comisar șef Rus-Pop Nicolae. La sfârșitul lunii ianuarie am fost să „vizionăm” un caz de omucidere la Judecătoria Tg-Mureș. Aici domnul judecător Horațiu Dumbravă ne-a prezentat sala de judecată și rolul fiecărei persoane din acea sală.

Luna februarie a debutat cu un curs despre sistemele electorale din România și din Europa, unde domnișoara Iulia Manolache de la Asociația Pro Democrația, ne-a prezentat în ce constă și cum funcționează un asemenea sistem, și chiar și cum trebuie să votăm. A urmat un curs despre regimul comunist, prezentat de domnul Szokoly Elek, care ne-a povestit despre experiența personală ca deținut politic. În urma acestui curs am rămas uimiți cu toții, pentru că am aflat lucruri pe care nu multă lume le știe, în special despre infernul trăit de un deținut politic. După o săptămână a urmat cursul despre Transilvania, ca spațiu multicultural, multilingvistic și multiconfesional, un curs susținut de domnul Spielmann Mihály.

La această ediție a Colegiului avem două noi ateliere de lucru: unul legat de formarea de lideri, iar celălalt referitor la apărarea drepturilor omului. Așadar, ne-am împărțit în două grupuri și am participat la acest(e) prim curs: „Exprimarea personalității prin limbajul corpului”, susținut de doamna Fülöp Emese, precum și cursul despre „Introducere în filozofia drepturilor omului”, susținut de doamna Smaranda Enache și domnul Haller István.

Luna februarie s-a terminat cu un curs despre conferințele de presă. Aici doamna Kovács Gyöngyvér ne-a spus în ce constă o astfel de conferință, ce trebuie pregătit și cum, pentru că cine știe, poate într-o zi vom organiza și noi o conferință de presă. Toate cursurile au o tematică interesantă, și toate ne vor ajuta în viață, ne vor ajuta să devenim mai buni, mai înțelepți.

„Caracterul este ca un copac, iar reputația ca umbra acestuia. Umbra este ceea ce credem despre el, copacul este realitatea.” (Abraham Lincoln)

Cziriék Andreea

Jobbak, bölcsebbek...

Immár ötödik hónapja kelünk azzal a gondolattal, hogy a Democrația Kollégiuma diákjai vagyunk. És már majdnem egy fél év telt el, hogy minden második szombaton a Pro Europa Liga Rózsák terén levő székhelyén összegyűlünk, hogy különböző témákról, különböző meghívottak előadását hallgassuk.

A 2003-as évet Frunda György szenátor úr nyitotta meg a kisebbségekről tartott előadásával. Örültünk, hogy tudott egy kis időt szakítani számunkra is, de tényleg csak egy nagyon kis időt (1 órá!). Miért múlik el minden jó olyan hamar? A következő előadónknak, Rus-Pop Nicolaenak, ezzel szemben rengeteg ideje volt, majdnem 4 óras beszéd után is azt mondta, hogy neki még rengeteg mondanivalója lenne. De miután észrevette kétségbeesett pillantásainkat és hallotta korgó gyomrainkat, úgy döntött, hogy mégis befejezi a rendőrségről szóló beszámolóját. Sok mindent megtudtunk ennek az intézménynek a felépítéséről, alkalmazottainak kötelességeiről, és arról is, hogy milyen iskolát kell végezned, ha rendőr szeretnél lenni (mert igen, a hiedelmekek ellentétben, a rendőrök tanulnak).

Egyik legmegrendítőbb beszámolót február 15-én Szokoly Elek úrtól hallhattuk. Olyan dolgokat mesélt a kommunizmusról, amelyről eddig azt hittem, hogy csak a filmekben létezhet. Mivel ő egyenesen érintette a kommunisták megalázó és embertelen kínzásai, az igazi, mély, szomorú és nyomorúságos élményeiről számolt be. Az egész terem szájátva és majdnem könnyező szemekkel hallgatta a beszámolót. Szerintem abban a teremben még zárás után sem volt soha olyan csend, mint akkor. Senki nem mozdult, mert egyszerűen sokkolt az, amit hallottunk. Mindannyian alig pár évesek voltunk '89-ben, ezért csak szüleinktől hallhattunk egyet s mást arról, ami akkor történt. De ilyet még nem. Azt, hogy mit tettek azokkal, akik nem akartak behódolni nekik, akik voltak annyira erősek, hogy idegösszeroppanás nélkül megjárják a kommunisták börtöneit, csak ő tudta elmondani.

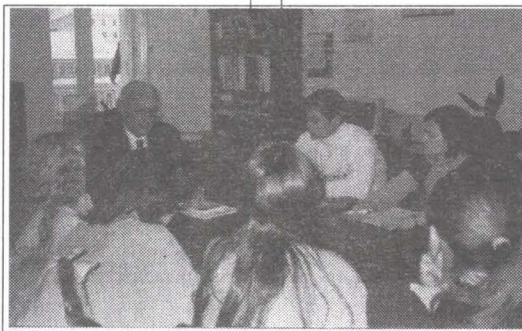
Egy héttel később újra összegyűltünk, ezúttal Spielmann Mihály úr tisztelt meg jelenlétével. Erdélyről beszélgettünk vele, az itteni kultúrák kölcsönhatásairól. Lehet, hogy egyes hétvégék sokkal zsúfoltabbak, mint mások, de most különösen kevesen voltunk.

Közben összejött a két kiscsoportos találkozó is: az első Smaranda Enache és Haller István vezette be az emberi jogok titkos labirintusába, a második csoportnak pedig Fülöp Emese mutatta be a testbeszéd fontosságát, mint az egyéniség kifejezőjét.

A februári hónapot a Bukarestből érkezett Manuela Ștefănescu zárta (vagy inkább a márciusit kezdte?), aki az 544-es törvény előnyeit fedte fel előttünk nagyon érdekes módon (a gyakorlat részét szervesen beleszóve előadásába).

A teázgatás, mosogatás hagyománya a kis konyhában folytatódik, és reméljük, hogy ki tudjuk használni azt a kis időt, ami még maradt, hogy tovább fejlesszük azt, ezzel is példát mutatva a következő generációknak...

Vernes Réka

O viziune...

...Și nu este vorba despre o viziune dintr-acelea paranormale, ci despre un mod de a vedea a doua sesiune a Academiei Interculturale Transsylvania.

Primul lucru care îmi vine în minte să-l spun despre aceasta a doua sesiune este ca a fost cu totul altfel decât prima.

Fiind cazați într-un oraș mai mare, Cluj, a fost mult mai ușor să evadăm și să vizităm câte ceva din oraș. Frigul a fost cel care însă ne-a făcut să stăm mai mult înăuntru, și să nu ne putem bucura pe deplin de frumusețile lui. Chestii pe care le-aș recomandă în cazul în care ajungeți prin Cluj sînt: Bulgakov, un bar în care poți să bei o bere în timp ce răsfoiești o carte, pe care ulterior mai poți să o și cumperi, Ernesto, un alt bar, în care este permis „bui-bui” (dacă cineva află sau știe ce înseamnă, vă rog trimiteteți-mi și mie, la ancanegoescu@yahoo.com), priveliștea orașului de pe Cetățuie, care te face să crezi că întreg Clujul îți este la picioare, biserica romano-catolică de acolo, Casa Tranzit, un loc în care se cîntă și se dansează maghiar, și cam atît am reușit eu să descopăr din cauze scoase în evidență mai sus. Și bineînțeles, să nu uit a ține ochii larg deschiși la fiecare casă, cel puțin la cele din centru, pentru că fiecare din ele este o mică bucățică de istorie.

Cursurile au fost ca de obicei, foarte multe și cuprinzătoare. Cele care m-au impresionat pe mine în mod special au fost cel de muzică maghiară, prin care am putut să îmi dau seama puțin de temperamentul maghiarilor din Transilvania, cel despre diferențele dintre maghiari și români, pe care poate o să-l dezvolt puțin pe parcursul acestei relatări, mica povestire despre Bethlen Kata (!), cursul de limba maghiară în care mi-am dat seama cît de mult face a fi născut știind o altă limbă, mai ales atît de grea ca maghiară, cele despre secui și despre armeni, descrierile tipurilor culturilor religioase ale maghiarilor din Transilvania... și bineînțeles că mai uit și alte cursuri interesante.

Ziceam că o să descriu cursul ținut despre diferențele român-maghiar din perspectiva tipologiei culturale. Motivul acestei descrieri este că dl. Szilágyi Sándor a reușit să scoată în evidență ceva foarte normal, obișnuit, însă care nu a fost poate niciodată cu adevărat conștientizat. Cursul a fost structurat în două părți: prima, în care au fost date două exemple, unul din perioada în care a stat în București, și unul dintr-o scurtă interacțiune cu populația Stockholmului; în a doua parte au fost făcute discuții pe cele două exemple, scoțînd în evidență concluziile acestora.

Pentru a nu ocupa prea mult spațiu, am să scriu direct concluziile acestui curs: românii și persoanele din popoarele balcanice în general, și bucureștenii în mod special, sînt foarte preocupați în viața lor personală de crearea de relații între ei și oamenii care îi înconjoară, problemele de zi cu zi fiind rezolvate de cele mai multe ori chiar cu ajutorul acestor oameni cu care ei își crează relații. Maghiarii, germanii, și în general persoanele care fac parte din popoare cu o altă cultură decât cea balcanică, au drept scop rezolvarea problemelor cu care se confruntă în fiecare zi, fără a acorda atenție prea mare oamenilor cu care interacționează în rezolvarea lor.

Rezolvarea problemelor cu ajutorul relațiilor nu este sub nici o formă ceva nou, mai ales cînd locuiești într-o zonă în care,

indiferent ce problemă ai, poți să dai un telefon și să existe cineva care, dacă nu poate direct să o rezolve, știe pe cineva care știe pe cineva, care... pînă la urmă îți rezolva problema.

Partea însă cu oamenii care, dacă se deschide la 9.00 și sînt acolo înainte, nu îți dau nici un răspuns în afară de „se deschide la 9.00”, care la 9.00 și nici un minut în plus sau în minus deschid, care îți oferă informațiile necesare în cel mai scurt timp și trec mai departe, fără a se implica deloc, este oarecum nouă, deși foarte normală. Totul ține pînă la urmă de obișnuință.

Tot o concluzie a acestui curs a fost aceea că legături între cele două contexte culturale nu prea există, adică, cu alte cuvinte, posibilități de înțelegere între oamenii aparținînd celor două culturi sînt cam puține, dacă nu inexistente. Ceea ce nu este deloc încurajator, în ideea în care ne dorim să ne cunoaștem și să ne înțelegem, însă mai ales ne dorim să creem punți de comunicare între noi.

Asta este o dilemă pe care am adus-o după mine de la modulul maghiar.

În cazul în care o să reușesc să o clarific, promit să scriu despre acest lucru. Pînă atunci însă cam atît.

Anca Negoescu

După experiența plăcută dobîndită cu ocazia modulului german, ținut la Cisnădioara, ne-am adunat din nou pentru a ne îmbogăți cunoștințele despre cultura maghiară. A fost un gest unic și demn de admirație că marea parte al acestui modul s-a ținut la Cluj Napoca.

Am avut parte de referenți renumiți și importanți pentru comunitatea maghiară, care s-au străduit să avem parte de cursuri cît mai interesante și totodată să învățăm cît mai mult din ele... și noi ne-am ridicat la așteptările lor.

Printre acești referenți se numără Szabó Ödön, Ungváry Zrínyi Imre, Horváth Andor, Szilágyi N. Sándor, Mírcea Suhăreanu, Horváth István, Ráduly Róbert, Haller István.

Cu ajutorul lor am ajuns mai aproape de comunitatea maghiară prin diferite unghiuri: istorie, cultură, viața spirituală, limba și literatura, filozofie, muzică.

Am avut parte și de o excursie în zona reprezentativă maghiară, pe traseul Cluj, Tîrgu-Mureș, Corund, Miercurea Ciuc, Șumuleu Ciuc. Cu această ocazie am avut șansa ca să vedem în Corund, cu ochii proprii, ce înseamnă folclorul și etnografia maghiară.

Nu-mi dau seama ce formulă se aplică pentru crearea atmosferei în timpul acestor săptămîni, însă știu că are un efect extrem de bun și energizant. Avem posibilitatea să ne expunem părerile, nedumeririle, întrebările oricît de eronate ni s-ar părea acestea. Consider că trebuie să profităm cît mai mult, pînă cînd putem de generozitatea prin care ni se oferă informațiile cele mai recente, într-un cadru atît profesional, cît și familial.

Avem parte de o experiență ce ne va însoți pe drumul vieții, poate chiar ne va schimba viața sau chiar pe noi înșine. Profităm din plin de șansa dată, într-un cadru în care a profita înseamnă a-ți îndeplini datoria.

Fodor Tünde

Scrisoare deschisă

Domnului Ministru Petru Lificiu, Ministerul Apelor și Protecției Mediului

Domnule Ministru,

În ultimele apariții televizate ale dumneavoastră - la emisiunea „Piața și banii” difuzată pe TVR1, joi 23 ianuarie 2003, precum și la emisiunea „Alo, Florin” a postului Tele7 ABC, difuzată marți, 28 ianuarie 2003, am observat o preocupare constantă de a denigra sectorul ONG-urilor de mediu din țara noastră. Astfel, ați afirmat că ONG-urile de mediu care se opun proiectului companiei RMGC de exploatare a zăcămintului de aur la Roșia Montană sunt „emoționale” și „isterice”. Prin această scrisoare deschisă, răspundem acestor afirmații jignitoare, lansate în fața opiniei publice, precizând următoarele:

1. Nu ne surprinde această atitudine a dumneavoastră, ca reprezentant de rang înalt al guvernului actual, relativ la cei care își exprimă deschis opoziția față de ideile dumneavoastră. sau interesele apărute de dumneavoastră. O astfel de atitudine este, din păcate, paradigmatică pentru foarte mulți din politicienii acestei țări care, propulsați în funcții de decizie, descoperă că au căpătat odată cu funcția respectivă și capacități intelectuale și profesionale ieșite din comun, ce îi plasează într-o poziție de superioritate incontestabilă și le dă dreptul să trateze cu dispreț organizațiile și persoanele care activează „unde mai jos” în respectivul domeniu de activitate.

2. Ne surprinde însă inconsecvența dvs., caracterizată prin coexistența mentalității anacronice ierarhic-birocrate (de tipul „cine nu e cu noi, este împotriva noastră”), cu cea denotând promovarea formei fără fond, pe care dumneavoastră o asimilați cu procesul de integrare europeană a României. Astfel, în timp ce în fața opiniei publice interne calificați ONG-urile de mediu care militează pentru aplicarea principiului precauției în luarea deciziilor în cazul proiectului Roșia Montană, ca fiind „emoționale” și „isterice”, reprezentanți de vârf ai MAPM - trimiși de dumneavoastră - afirmă la Conferința părților semnatare ale Convenției de la Aarhus de la Lucca, Italia, 2002, că în România această Convenție „își îndeplinește obiectivele prin susținerea unui parteneriat, în domeniul protecției mediului, între cetățeni și guverne [...]. Atât Ministerul Apelor și Protecției Mediului, cât și cetățenii, au același interes de a proteja mediul, în cadrul procesului dezvoltării durabile.” Afirmații similare, care descriu în imagini frumoase acceptarea de către ministerul mediului din România a legăturilor dintre democrație și protecția mediului, se regăsesc în majoritatea documentelor strategice elaborate sau adoptate de MAPM, precum Documentul de poziție față de capitolul 22 și Raportul național pentru Summitul de la Johannesburg.

3. Semnificativ pentru tipul de mentalitate descris mai sus ni se pare următorul pasaj din proiectul „România Curată”: „MAPM dorește ca România curată să constituie un exemplu pozitiv de colaborare între autoritățile administrației publice centrale și locale și societatea civilă, pentru ca în final să se poată oferi o imagine favorabilă țărilor membre din UE...”.

4. Nefiindu-ne clar care este totuși atitudinea reală a

MAPM condus momentan de dumneavoastră față de principiile și valorile susținute pe plan extern, dar încălcate fără scrupule pe plan intern, noi, *ONG-urile semnatare ale acestei scrisori, care luptăm pentru o Românie curată nu ca să prezentăm o imagine favorabilă țărilor din UE, ci pentru a oferi o viață mai bună cetățenilor acestei țări, vă (re)aducem la cunoștință mesajul lansat la reuniunea prefecturilor de la Cluj, în ianuarie 2003, de către șeful dumneavoastră de guvern și partid, domnul prim-ministru Adrian Năstase: integrarea în Uniunea Europeană trebuie să înceteze a mai fi un exercițiu de imagine externă și trebuie să devină un efort susținut al politicii interne, astfel încât toate deciziile luate la nivel local să fie conforme cu Directivele Comisiei Europene.*

5. În legătură cu subiectul Roșia Montană, dorim să vă subliniem următoarele aspecte, aparent necunoscute sau uitate de dumneavoastră:

- ministerul pe care îl conduceți în virtutea unui mandat popular trebuie: a) să creeze cadrul organizatoric care să permită accesul la informație și participarea la deciziile privind mediul (Legea Protecției Mediului 137/ 95); b) să recunoască și să susțină asociațiile, organizațiile sau grupurile care promovează protecția mediului (Legea 86/2000 privind ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu); c) să stabilească procedurile pentru participare publică ce vor permite publicului să înainteze în scris sau, când este cazul la o audiere publică ori un sondaj cu solicitantul, orice comentarii, informații, analize sau opinii considerate relevante pentru activitatea propusă (Legea 86/2000);

- înainte de a ne exprima poziția față de subiectul Roșia Montană, noi, ONG-urile semnatare, am consultat experți naționali și internaționali în domenii precum minerit, protecția mediului, protecție socială, drepturile omului, pentru a avea o imagine cât mai obiectivă și completă asupra unuia dintre cele mai dezastruoase proiecte de investiții din Europa timpurilor noastre. Prin caracterizarea de „emoționale” și „isterice” făcută nouă, să înțelegem domnule ministru că, de fapt negați expertiza acestor specialiști? În același context, vă solicităm domnule ministru, să ne spuneți cum a fost alcătuită echipa de experți evaluatori independenți, pe care ați promis-o pentru realizarea studiului de impact și care sunt rezultatele acestei echipe. Răspunsurile dumneavoastră, care suntem siguri că ne vor fi furnizate cu amabilitate și profesionalism, ne vor ajuta să înțelegem logica afirmațiilor pe care le faceți în prezent, cum că proiectul RMGC va obține acordul de mediu (?).

6. În legătură cu caracterul „emoțional” al atitudinii noastre, vă asigurăm că ne asumăm cu mândrie emoțiile manifestate în legătură cu subiectul Roșia Montană. Da, domnule ministru, față de tot ceea ce înseamnă realitatea românească, prea des gândită pe baza unor calcule reci și cinice ale politicienilor și investitorilor puși pe căpătuală, vom recunoaște că suntem „emoționali”; suntem emoționali, fiindcă, trăitori în lumea reală din afara birourilor și limuzinelor luxoase, cunoaștem cu adevărat realitatea tristă a majorității comunităților locale din țara noastră, inclusiv cea de la Roșia Montană, și încercăm să promovăm soluții durabile pentru dezvoltarea economică și

socială a lor, prin care viitorul comun să nu fie sacrificat de dragul unor interese pe termen scurt ale unor grupuri obscure.

7. Nu numai noi, organizațiile non-profit, dar și diversele cercuri de clienți politici și economici din jurul proiectului RMGC, ca și dumneavoastră, care se pare că ați impus în MAPM o viziune managerială pragmatică similară celei prezente în sectorul profit, ar trebui să știți că emoțiile oamenilor din Roșia Montană nu trebuie și nu pot fi cumpărate sau manipulate, și cu atât mai mult nu pot fi reprimare. Mai mult, ar trebui să vă asumați răspunderea pentru felul cum emoțiile acestei comunități, precum nesiguranța, depresia, frustrarea, mânia și poate chiar isteria, vor izbucni în condițiile argumentate deja, ale colapsului ecologic și social al întregii zone, într-un orizont de timp de câțiva ani.

8. Afirmând interesul asigurării unui mediu curat și sănătos pentru cetățenii patriei, din prezent și viitor, noi, ONG-urile de mediu din România, semnatare ale acestei scrisori, ne exprimăm încă o dată dorința de a stabili relații constructive reale cu ministerul pe care îl conduceți, cu toate autoritățile de resort din subordinea sa. Păstrându-ne integritatea morală, și atitudinea critică, suntem gata să promovăm exemplele și acțiunile pozitive ale dumneavoastră de punere în practică a principiilor strategice moderne dezvoltate în politicile de mediu la nivel european și internațional.

În același timp afirmăm cu tărie că, în spiritul unui parteneriat real și constructiv, benefic nu numai pentru instituțiile și organizațiile pe care le reprezentăm, dar în primul rând pentru interesele celor pe care, din diversele noastre poziții, le reprezentăm, este esențial ca dvs. să clarificați sensul afirmațiilor incriminate de noi și să întreprindeți măsurile necesare pentru a înlătura neîncrederea pe care ele au generat-o, de preferat tot în mod public.

În ceea ce privește Roșia Montană, vă solicităm convocarea unui grup operativ mixt **MAPM - ONG - consultanți independenți**, care să abordeze într-o manieră eficientă și transparentă subiectul emiterii acordului de mediu pentru proiectul de investiții.

Cu speranța că, dincolo de "emoțiile" manifestate în această scrisoare, veți înțelege sensul profund și responsabil al luării noastre de poziție,

Semnează: *Asociația Ecologistă Floarea de Colț (Cluj Napoca), Asociația pentru Protecția Mediului și a Naturii Rhododendron (Tîrgu-Mureș), Asociația Promovării Studiilor Libere (Brăila), Asociația Română a Iubitorilor Naturii (ARIN, Brăila), CETM Albamont (Alba Iulia), Clubul de Speologie și Ecologie Amonit (Piatra Neamț), Clubul Piatra Altarului (Cluj), Consiliul Local al Tinerilor (Brăila), ECO-ALPEX 024 (Brăila), ECOSILVA RETEZAT (Hunedoara), Focus Eco Center (Tîrgu-Mureș), Fundația ECOTOP (Oradea), Fundația pentru Parteneriat (Miercurea-Ciuc), Liga Pro Europa (Tîrgu-Mureș), MAMA TERRA/For Mother Earth-Romania (București), Mare Nostrum (Constanța), Organizația Ecologică ECOSENS (București), Pro Biciclo Urbo (Tîrgu-Mureș), Asociația Sighișoara Durabilă (Sighișoara), Societatea Ornitologică Română (Cluj), TERRA Mileniul III (București).*

7 februarie 2003

Guvernul restricționează libertatea de asociere

La 30 ianuarie 2003 Guvernul României a adoptat Ordonanța nr.37/2003 pentru modificarea și completarea Ordonanței nr.26/2000 cu privire la asociații și fundații. Organizațiile neguvernamentale semnatare ale prezentului comunicat protestează împotriva unora din prevederile acestui nou act normativ care, ignorând eforturile anterioare pentru o legislație modernă și care să încurajeze dinamismul societății civile, aduce inadmisibile restricții dreptului la libertatea de asociere.

1. Ordonanța impune asociațiilor și fundațiilor ca, în procedura de dobândire a personalității juridice, să obțină avizul ministerului sau al organului de specialitate al administrației publice centrale în a cărui sferă de competență își desfășoară activitatea. Această cerință este lipsită de orice teme constituțional și reprezintă o revenire inadmisibilă la regimul juridic restrictiv al constituirii asociațiilor și fundațiilor care a funcționat în perioada interbelică și în perioada 1990 - 2000.

Impunerea avizului administrativ poate determina abuzuri și discriminari, dincolo de prelungirea nejustificată a procedurii de dobândire a personalității juridice, îngaduind autoritatilor publice să se pronunțe asupra oportunității de înființare a asociațiilor și fundațiilor, aspect care, în orice stat democratic și de drept, este lasat la libera apreciere a persoanelor ce doresc să se asocieze, fără ingerințe din partea statului.

Mai mult, reintroducerea acestui tip de controlul executiv reprezintă o dovadă de dispreț față de puterea judecătorească, considerată probabil incapabilă de a decide singură cu privire la acordarea personalității juridice unei organizații neguvernamentale.

2. Ordonanța 37/2003 conține o prevedere periculoasă prin ambiguitatea formulării sale, privind interzicerea utilizării în denumirea asociațiilor și fundațiilor "a unor sintagme sau cuvinte specifice autorităților și instituțiilor publice ori unor profesii liberale sau altor activități cu reglementări proprii". O astfel de dispoziție va putea fi foarte ușor interpretată abuziv, interzicându-se constituirea unor asociații profesionale sau de altă natură pe criterii strict subiective.

Solicităm Parlamentului României să înlătore aceste prevederi din cuprinsul Ordonanței, permițând vieții asociative din România să se desfășoare liber, în conformitate cu dispozițiile constituționale.

Centrul de Resurse Juridice, Fundația pentru o Societate Deschisă, Asociația Pro-Democrația, Asociația Română pentru Transparență, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Centrul de Asistență pentru Organizații Neguvernamentale, Liga Pro Europa

București, 11 februarie 2003

CONFERINȚĂ DE PRESĂ

25 februarie 2003

Comasarea unor școli din Tîrgu-Mureș

În timp ce în municipiul Tîrgu-Mureș există școli (ex. Gimnaziul de Stat Mihai Viteazul) în care educația se desfășoară în trei schimburi, cu ore de predare și pauze scurtate, alte școli, cu un număr mai redus de elevi, se tem de posibilitatea desființării lor. LPE a primit un memoriu din partea Școlii Generale nr. 11, prin care cadrele didactice își expun temerea față de intențiile de „comasare” ale Inspectoratului Școlar Județean.

Întrucît unul dintre drepturile elementare ale copilului se referă la dreptul la educație, la o educație de calitate, ce nu se poate oferi pe bandă rulantă, în trei schimburi, considerăm că soluția optimă nu este desființarea unor școli, ci utilizarea optimă a celor existente. Prin asigurarea transportului special al copiilor din cartierele cu un număr ridicat de copii (ex. cartierul Tudor) către școlile cu un număr scăzut de elevi (ex. Școala Generală nr. 11), problema suprapopulării și subpopulării școlilor generale ar găsi o soluție care respectă interesul elevilor, singurul ce poate fi luat în calcul.

Ministerul Educației și Cercetării introduce pedepse penale pentru părinți?

Ministerul Educației și Cercetării elaborează o nouă legislație în domeniul educației preuniversitare prin care se dorește, conform unor informații, introducerea pedepselor penale împotriva părinților care nu își trimit copiii la școală de la vârsta de 6 ani.

Actuala Lege a învățămîntului, Legea nr. 151 din 1999, prevede o amendă pentru părinții care nu asigură frecvența școlară a copiilor lor, dar această amendă este de natură contravențională. Pînă acum contravențiile nu se aplicau părinților care se aflau, din motive materiale, în imposibilitatea de a trimite copiii la școală.

Introducerea de amenzi penale ar fi contraproductivă. În loc de metode coercitive, ar fi mult mai util să se pună în practică strategii sociale de srijinire a familiilor nevoiașe.

Noua Lege a partidelor politice continuă să încalce Constituția

În ciuda campaniei organizațiilor neguvernamentale de drepturilor omului, care au semnalat că legea partidelor politice conține prevederi neconstituționale, situația este următoarea:

Legea nr. 14 din 2003, prin art. 19 alin. 3, condiționează înregistrarea partidelor politice de un număr minim de 25.000 de membri fondatori, domiciliați în cel puțin 18 din județele țării și municipiul București, dar nu mai puțin de 700 de persoane pentru fiecare dintre aceste județe și municipiul București.

În conformitate cu Constituția României, art. 37, *Dreptul de asociere*, „cetățenii se pot asocia liberi în partide politice, în sindicate și în alte forme de asociere”, iar art. 49, *Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*, prevede: „exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți

poate fi restrîns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori ale unui sinistru deosebit de grav”.

Considerăm că prin condiționarea numărului membrilor fondatori la cel puțin 25.000 nu se îndeplinește nici una din condițiile prevăzute în Constituția României pentru limitarea dreptului la asociere, așa cum prevede Art.49 (1): „Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrîns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale ori ale unui sinistru deosebit de grav”.

Prin urmare, limitarea dreptului de asociere prevăzută de Legea nr. 14/2003 art. 19, alin. 3 nu este constituțională.

Întrucît cetățenii României, care ar dori să formeze partide politice cu un număr mai mic de membri fondatori s-ar putea adresa Curții Europene a Drepturilor Omului, ceea ce ar avea drept consecință condamnarea României (întrucît prevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului în acest domeniu sunt similare cu cele ale Constituției României), LPE a adresat un apel Curții Constituționale a României cerînd ca în interesul general al societății să-și folosească autoritatea în favoarea modificării Legii partidelor politice.

Prevederi ale Ministerului Finanțelor care încalcă drepturile companiilor private (Ordonanța 7/2001)

În conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 54 din 16 ianuarie 2003 care stabilește Normele metodologice de aplicare a Ordonanței Guvernului nr. 7/2001 privind impozitul de venit, la art. 9 se prevede impozitarea folosirii în scop personal a bunurilor și drepturilor aferente desfășurării activității, chiar în cazul companiilor private.

Spre exemplu la alin. 2, lit. c) se prevede că ar fi un avantaj primit abonamentul de radio și televiziune sau costul convorbirilor telefonice private.

Aceste prevederi reprezintă o ingerință a statului în sistemul de bonusuri și stimulente acordate în cadrul persoanelor juridice de drept privat, obligîndu-le, spre exemplu, în cazul dat, să urmărească convorbirile telefonice ale angajaților, ceea ce contravine principiului secretului corespondenței, garantat de Constituție prin art. 28. (Simplul fapt că cineva vorbește la telefon cu o rudă nu este dovadă pentru convorbire telefonică privată, existînd posibilitatea ca persoana respectivă să fi anunțat că datorită obligațiilor de serviciu ajunge mai tîrziu acasă.)

Măsurile prevăzute în HG de mai sus și normele de aplicare își au legitimitatea numai în cazul instituțiilor care utilizează fonduri provenite de la bugetul de stat, unde se impune controlul cheltuirii riguroase a banului public.

Liga Pro Europa

Concurs de proiecte

**Fundația King Badouin,
Centrul de Resurse pentru Diversitate
Etnoculturală,
Fundația Charles Stewart Mott**

anunță

*lansarea programului de finanțare pentru
proiecte mici ce vizează*

DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR MULTIETNICE

*O componentă a programului
„Îmbunătățirea Relațiilor Interetnice
în Sud - Estul Europei”*

Cui se adresează programul?

Programul se adresează organizațiilor neguvernamentale sau instituțiilor publice interesate să deruleze proiecte care să contribuie la dezvoltarea comunităților multietnice din România.

Ce tip de inițiative sunt susținute?

Programul oferă sprijin pentru realizarea unor proiecte de dezvoltare comunitară în medii multi-etnice, realizate prin participarea activă a membrilor comunității. Prioritățile programului includ:

- Dezvoltarea dialogului interetnic prin acțiuni de dezvoltare comunitară
- Activități pe termen scurt ce conduc la îmbunătățirea condițiilor de viață în comunități multietnice
- Alte inițiative ale comunităților locale care promovează participarea și contribuie la îmbunătățirea relațiilor dintre diferitele grupuri etnice

Nu se acordă finanțare pentru proiecte ce au ca scop organizarea de training-uri, seminarii, conferințe, decât cu excepția cazurilor în care acestea reprezintă un rezultat al acțiunilor derulate în comunitate.

Perioada de derulare a proiectelor nu poate depăși 8 luni.

Preselecția proiectelor se va face pe baza următoarelor criterii:

- Modul în care proiectul contribuie la dezvoltarea comunităților, la promovarea încrederii și cooperării dintre etniile care trăiesc în comunitate

- Impactul proiectului și posibilitatea unei evaluări concrete a rezultatelor
- Gradul de implicare a membrilor diferitelor grupuri etnice
- Originalitatea proiectului propus
- Importanța problemei căreia i se adresează proiectul
- Capacitatea de dezvoltare ulterioară a proiectului

Aplicanții sunt rugați să trimită o schiță de proiect (aproximativ trei pagini) care să conțină:

- Coordonatele organizației;
- Informații despre proiect (titlu, o scurtă descriere);
- Prezentarea organizației și a persoanei care va coordona proiectul;
- Definirea problemei și demonstrarea nevoii locale căreia i se adresează proiectul;
- Scopul și obiectivele proiectului, activitățile preconizate;

• Rezultatele așteptate (cine va beneficia de pe urma proiectului?, cum?);

- Costurile estimate ale proiectului;
- Orice alte informații considerate necesare.

Bugetul alocat pentru finanțarea proiectelor este de 50.000 EUR.

Schițele de proiect se depun în două exemplare la

sediul Centrului de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală.

Data limită pentru depunerea schițelor de proiect este 8 mai 2003, ora 17.00.

**Informații suplimentare se pot obține la:
Centrul de Resurse pentru Diversitate
Etnoculturală**

3400 Cluj Napoca, Str. Țebei 21,
tel.: 0264-420 490; fax: 0264-420 470,
e-mail: msalagean@edrc.osf.ro, www.edrc.ro

LIGA PRO EUROPA

4300 Târgu Mureș, Piața Trandafirilor, nr. 5, et.
3, tel/fax.: 0265-250182, 0265-250183
e-mail: laura@proeuropa.ro

Az európai opció

Hegel a világtörténet filozófiájáról szóló előadásában idézi az alábbi, Napóleonnak tulajdonított mondást: „*Cette vieille Europe m'ennuie*”, „ez a régi Európa untat engem”. Ha jól belegondolunk, Amerika mostani, a gazdasági és társadalmi értelemben elkerülhetetlennek tűnő globalizációt politikai szintre emelő lendülete, ami már-már valamiféle irracionális elragadtatás formáját ölti, leginkább Napoleon törekvéséhez hasonlítható, aki úgy akarta a vele dacoló hatalmi központokat semlegesíteni, hogy a rájuk mért katonai csapással egyidejűleg belső jogrendjüket is illegitimnek és így átalakítandónak nyilvánította. A vilmosi és a hitleri Németországnak nem volt ilyen „felszabadító” ideológiája, a szovjet típusú kommunizmus pedig – bár formálisan nézve megfelelt a napóleoni mintának – alapvetően retrográd természeténél fogva nem terjeszteti, hanem sokkal inkább megfojtani akarta a szabadságot.

Így, a napóleoni analógiánál maradva, nem zárható ki, hogy – az Európát elviselhetetlenül „gyengének” és történelmentűlnek tekintő háború-párti Robert Kagan véleményével ellentétben – nem az eleve defenzívában lévő „régieurópai” kulcsállama, vagyis Franciaország, hanem az USA győzelmet győzelemre halmozó jelenlegi kormánya halad egy új Waterloo felé. Mindenestre meggondolkoztató, hogy a háborús kakofónia ellenére egyre tisztábban hallani a Bush-adminisztráció külpolitikáját nem jogi vagy erkölcsi, hanem reálpolitikai okokból, az amerikai nemzeti érdekeket szem előtt tartva aggályosnak tekintő (demokrata és republikánus) hangokat.

A nemzetközi felhatalmazás nélküli preventív háborút is megengedhetőnek tekintő amerikai „Sonderweg” neokonzervatív apologetáival szemben (akik közé a fentebb említett Robert Kagan is tartozik) egyre nagyobb teret nyerne azokat a centrista demokraták és mérsékelt republikánusok, akik szeretnék elkerülni Amerika izolálódását. Minden bizonnyal ennek a – tulajdonképpen – kétpárti tábornak a (demokrata párti) elnökjelöltje lesz Wesley Clark nyugalmazott tábornok, a NATO egykori katonai főparancsnoka, ha majd – várhatóan az iraki háború első, könnyebbik szakaszának lezárulása után – bejelenti, hogy indul az elnökválasztásokon. „Mindentudó – hangsúlyozta a tábornok az NBC által sugárzott nyilatkozatában – ameddig Európa mellett állunk, képesek vagyunk előre vinni a világot. Ha az Atlanti-óceán két partján farkasszemet nézünk egymással, minden sokkal nehezebbé válik.” Miközben – jó hazafiként és realistaként – nem támadja frontálisan az immár elkerülhetetlennek tűnő háborút, megállapítja, hogy a kormányzat erre nem kényszerült rá, hanem tulajdonképpen maga választotta magának. Egyenes folyománnyá vált annak az általános irányvonalnak, amely a támadást, nem pedig a védekezést részesítette előnyben. Így fordulhatott elő, hogy Irakra 100 vagy 200 milliárdot kell majd költeni, de nem jut plusz öt milliárd a belső biztonság (*Homeland Security*) céljaira. „Melyik stratégia óvja meg inkább Amerikát?” Nem kell sok időnek elteltie ahhoz, hogy a tábornok által feltett kérdés felelősségrevonásként hasson. Akárcsak az alábbi, most még egyszerű helyzetértékelésnek tűnő megállapítása: „Most készülünk éppen belefogni valamibe, ami olyan helyzetbe hoz bennünket a Közel-Keleten, mint amilyenben a gyarmatosító britek és törökök voltak. Ez óriási változás ahhoz képest, ami mellett az amerikai nép és ez az ország eddig kiállt. És ez a 21. században történik, amelyben már jócskán benne vagyunk.”

Egyre inkább úgy tűnik, hogy ez a furcsa háború még el sem kezdődött ugyan, de – amerikai szempontból tekintve – máris

elkészett (sokkal nagyobb szerencsével lehetett volna megvívni még tavaly, az afganisztáni katonai siker után), míg Európa számára váratlanul felkínálta a „nép hangja” és az elit-politika közötti összhang, valamint az „*Europe-puissance*”, Európa önálló geopolitikai szereplőként való megjelenésének a lehetőségét.

Franciaország – végső soron Chirac elnök – eltökéltségén múlik, hogy Európa mint „önmaga fölött szabadon rendelkező politikai unió” (Alain Duhamel) megszületik-e, avagy sem. Mivel egyedül a „régieurópai” eléggé gazdag ahhoz, hogy ne lehessen megvásárolni, Franciaországnak, mint e kivételes jelentőségű civilizációs térség vétőjoggal rendelkező államának, nem a saját „dicsősége” miatt, hanem az Európai Unió fennmaradása érdekében nem szabad meghátrálnia. Ez egy olyan – majdnem pascali mélységű – „kénytelen fogadás” (*nécessité de pari*), amely minden EU-tagállamot és minden az EU-hoz csatlakozni kívánó államot választás elé állít. Ha ezt a háborút Amerika nemzetközi felhatalmazás nélkül lesz kénytelen elkezdeni, és egyre nagyobb a valószínűsége annak, hogy ez így lesz, azok a tagállamok, amelyek a legcsekélyebb mértékben is részt vesznek majd benne, illetve támogatják azt, gyakorlatilag kirekesztik magukat a háború és az egész nemzetközi jogrend kérdésében most végre világosan és egyértelműen körvonalazódó közös európai kül- és védelmi politika kialakításából.

Ezzel – minden ellenkező látszat ellenére – a háború párt tulajdonképpen megkönnyíti az EU-t autonóm világhatalmi tényezőként újjáalapítani akaró Franciaország és Németország dolgát, hiszen azok egy ilyen rendkívüli horderejű nemzetközi válság és geopolitikai átrendeződés nélkül soha nem remélhették volna, hogy döntés elé állíthatják mind az alapító tagállamokat, mind pedig a később csatlakozókat. Az máris nyilvánvaló, hogy ahhoz a sorsközösséghez, amelyre hivatkozva az Elysée-szerződés januári évfordulóján a két említett ország gyakorlatilag egy duális állam megteremtésének részletes tervével állt elő, nemcsak Belgium és Luxemburg, de Ausztria is hozzátartozik. Olaszország helye természetes módon ugyanitt van, és biztosra vehető, hogy egy új, Berlusconi-utáni kormány az európai sorsközösség logikája szerint, nem pedig annak ellenére fog cselekedni. Végül az ENSZ-felhatalmazás nélküli háborút nagyon határozottan elutasító Svédország, Finnország és Görögország valószínűleg szintén támogatni fogja a Franciaország és Németország által képviselt kül- és biztonságpolitikai alapelveket.

Ebben az alapvetően nyitott, számos előreláthatatlan elemet magában rejtő helyzetben döntő fontosságú, hogy a „neokaroling” maghoz a volt kommunista országok közül is minél többen csatlakozzanak. Románia és Bulgária az Amerikával fenntartott „stratégiai partnerség”-et egyértelműen fontosabbnak tekinti az Európai Unióhoz fűződő kapcsolatainál. Amikor néhány nappal ezelőtt Bukarestben az egyik politikai elemzőt figyelmeztettem, hogy az egyoldalú amerikai orientáció veszélybe sodorhatja 2007-es EU-csatlakozásukat, azt a meglepő választ adta, hogy a román politikusok pontosan tudják, hogy ilyen rövid idő alatt úgy sem lesznek képesek teljesíteni a csatlakozással járó gazdasági és jogi követelményeket.

Ha Romániának és Bulgáriának a jelek szerint nincs veszténivalója, a politikai kultúra és a gazdasági fejlettség tekintetében a „régieurópai”-hoz közelebb álló közép-európaiaknak nagyon is el kell gondolkodniuk azon, amit Romano Prodi február végén Budapesten mondott: némi következetlenségre vall, hogy miközben meg vannak győződve arról, hogy jólétüket az Európai Unió szavatolja, biztonsági kérdésekben kizárólag az Egyesült Államokra hagyatkoznak.

Gusztáv Molnár

Opțiunea europeană

În prelegerile sale despre filozofia istoriei universale Hegel citează următorul dicton atribuit lui Napoleon: „Cette vieille Europe m'ennuie”, „această veche Europă mă plictisește”. Dacă ne gândim bine, avîntul Americii de astăzi de a ridica la nivel politic globalizarea economică și socială aparent inevitabilă, care aproape că îmbracă forma unui entuziasm irațional, poate fi asemuită cel mai bine cu eforturile lui Napoleon, care dorea să neutralizeze centrele de putere care i se opuneau astfel ca simultan cu lovitura militară aplicată să declare nelegitime, și deci demne de reformat, însăși sistemele lor juridice interne. Germania wilhelmiană și hitleristă nu a avut o astfel de ideologie „eliberatoare” iar comunismul de tip sovietic – deși din punct de vedere formal a corespuns modelului napoleonean – însăși datorită naturii sale fundamental retrograde, dorea mai de grabă să sugrume decît să răspîndească libertatea.

Rămînînd astfel în limitele analogiei napoleoniene nu poate fi exclus că – în opoziție cu opinia belicoasă a lui Robert Kagan, care consideră Europa insuportabil de „slabă” și extraistorică – nu statul-cheie a „vechii Europe”, Franța, aflat din capul locului în defensivă se îndreaptă spre un nou Waterloo, ci guvernul actual al SUA, în timp ce adună victorii peste victorii. Dă de gîndit oricum că, în ciuda cacofoniei războinice, se pot distinge tot mai clar vocile (democrate și republicane) îngrijorate față de politica externă a administrației-Bush, nu atît din rațiuni juridice sau morale, cît din cele real-politice, ale intereselor naționale americane.

Față de apologeții neoconservatori americani de tip „Sonderweg” care consideră acceptabil chiar și războiul preventiv lipsit de împuternicire internațională (printre care se numără și Robert Kagan mai sus amintit) cîștigă tot mai mult teren acei democrați centriști și republicani moderați care ar dori să evite izolarea Americii. Generalul în retragere Wesley Clark, fostul comandant militar al NATO, va deveni cu siguranță candidatul (democrat) la președenție a acestei tabere de fapt bipartite, dacă – după încheierea primei etape, mai ușoare, a războiului din Irak – își va anunța candidatura. „Pînă cînd sîntem alături de Europa – subliniase generalul într-o declarație difuzată pe canalul NBC – sîntem capabili să ducem lumea înainte. Dacă de pe cele două maluri ale Oceanului Atlantic ne vom măsura față-n față, totul devine mult mai dificil.” În timp ce – ca bun patriot și om realist – nu atacă frontal războiul aparent inevitabil constată că, guvernarea nu fusese strînsă cu ușa ci de fapt singur și-a ales alternativa, în continuarea firească a acelei orientări generale care a preferat atacul apărării. Așa s-a putut întîmpla ca Irakul să coste 100 sau 200 de miliarde, dar să nu se găsească încă cinci miliarde pentru asigurarea securității interne (Homeland Security). „Care este strategia care va apăra mai bine America?” Nu va trece mult timp ca întrebarea pusă de general să aibă efectul unui rechizitoriu. Ca și constatarea, deocamdată catalogată doar simplă observație că: „Tocmai ne pregătăm să începem ceva care ne va duce în Orientul Apropiat într-o situație similară cu cea în care erau colonialiștii britanici sau otomani. Aceasta constituie o schimbare imensă față de valorile pentru care a militat pînă acum acest popor și această țară. Și toate acestea se petrec în secolul 21. în care am pășit deja bineșor.”

Tot mai mult pare că acest război ciudat care nici nu a început încă dar – din punct de vedere american – a și întîrziat (avea mult mai mari șanse anul trecut, după succesul militar din

Afganistan), în mod neașteptat a oferit Europei posibilitatea consonanței dintre vox populi și politica elitei, respectiv șansa apariției Europei ca „Europe-puissance”, ca actor geo-politic independent.

Depinde de hotărîrea Franței – în cele din urmă de cea a președintelui Chirac – dacă Europa ca „uniune politică independentă” (Alain Duhamel) va lua naștere sau nu. Întru-cît numai „vechea Europă” este suficient de bogată ca să nu poată fi cumpărată, Franța, ca stat cu drept de veto reprezentînd o zonă civilizațională excepțională, nu are voie să dea înapoi nu de dragul propriei „glorii”, ci în interesul salvării Uniunii Europene. Aceasta este o astfel de *nécessité de pari* „pariu de nevoie” care pune în fața alegerii pe fiecare membru sau candidat UE. Dacă America va fi nevoită să înceapă acest război fără împuternicire internațională, iar probabilitatea acestei alternative este din ce în ce mai mare, acele state membre care participă sau sprijină cît de modest această alternativă, practic se autoexclud de la configurarea unei politici europene externe și de apărare comune conturate tot mai clar și mai univoc în problema războiului și a întregului sistem al dreptului internațional.

Prin aceasta, partida războinică înlesnește de fapt – în ciuda aparențelor contrare – sarcina Franței și Germaniei, care urmăresc reconstrucția UE ca factor mondial autonom, și care nu ar fi putut spera nicicînd fără o astfel de criză internațională de amploare și o reconfigurare geo-politică de anvergură să poată pune în fața alegerii atît statele membre fondatoare cît și pe cele candidate. Este evident deja faptul că soarta comună evocată de cele două state cu ocazia aniversării din ianuarie a Tratatului Elysée, prin care practic prezentaseră proiectul detaliat al creării unui stat dual, aparține nu numai Belgiei și Luxemburgului, dar și Austriei. Locul Italiei este de asemenea în mod firesc aici, și se poate prezice că o guvernare post-Berlusconi va acționa în logica soartei comune europene, și nu împotriva ei. Iar statele care au respins cu vehemență războiul fără acordul ONU, Suedia, Finlanda și Grecia, vor susține probabil și ele principiile de bază ale politicii externe și de securitate reprezentate de Franța și Germania.

În această situație fundamental deschisă, ce ascunde o sumedenie de elemente imprevizibile este esențial să adere cît mai multe state foste comuniste la nucleul „neocarolingian”. România și Bulgaria consideră „parteneriatul startegic” cu America în mod clar mai important decît legăturile cu Uniunea Europeană. Cînd în urmă cu cîteva zile i-am atras atenția unui analist politic de la București că orientarea unilaterală pro-americană ar putea periclita integrarea în UE din 2007, în mod surprinzător mi s-a răspuns că politicienii români știu foarte bine că într-un răstimp atît de scurt oricum nu vor putea îndeplini condițiile economice și juridice de aderare.

Dacă după toate semnele, România și Bulgaria nu au ce pierde, central-europenii, aflați mai aproape din punctul de vedere al culturii politice și al dezvoltării economice de „vechea Europă”, ar trebui să reflecteze la spusele lui Romano Prodi la sfîrșitul lui februarie la Budapesta: este un semn de inconsecvență ca odată ce ești convins că bunăstarea îți va fi asigurată de Uniunea Europeană, în chestiunea securității să te sprijini exclusiv pe Statele Unite.

Traducerea de Szokoly Elek

Liga Pro Europa anunță cu profundă tristețe decesul tragic al profesoarei PRELOUCEC AMAN GIZELLA, care a îndeplinit cu abnegație și generozitate funcția de director executiv al Filialei Satu Mare. Amintirea ei va trăi în memoria noastră. Odihnească-se în pace!

A Pro Europa Liga mély fájdalommal búcsúzik a tragikus körülmények között elhunyt PRELOUCEC AMAN GIZELLA tanárnőtől, aki önfeláldozóan és nagylelkűséggel látta el a szatmárnémeti fiókszervezetünk ügyvezető igazgatói feladatát. Nyugodjon békében!

Noi intrări în biblioteca LPE

- Lucian Boia:* România – țară de frontieră a Europei
Gabriel Liiceanu: Ușa interzisă
Gabriel Liiceanu: Declarație de iubire
Cătălin Zamfir, Marian Preda: Romii din România
Gabriel Andreescu: Extremismul de dreapta în România
Timothy Garton Ash: Istoria prezentului
Balázs Imre József & Ciprian Vălcan (coord.):
 Travers – O antologie a literaturii maghiare din Transilvania
Walter Kolarz: Mituri și realități în Europa de Est
Viorel Achim: Țiganii în istoria României
Dominique Colas: Genealogia fanatismului și a societății civile
Jeffrey C. Isaac: Democrația în vremuri întunecate
Olivier Roy: Noua Asie Centrală sau fabricarea națiunilor
Gheorghe I. Bodea: Tragedia evreilor din nordul Transilvaniei
Margareta Negruț: Ghid metodic al predării limbii române în școlile învățământ în limbile minorităților naționale
dr. Vasile Burtea: Rromii în sincronia și diacronia populațiilor de contact
Robert D. Kaplan: La răsărit, spre Tartaria
George Potra: Contribuțiuni la istoricul Țiganilor din România
Monica Lovinescu: Diagonale
Miszlivetz Ferenc: Illusion and Realities
Ovidiu Peican: Realități imaginare și ficțiuni adevărate
Franco Cardini: Europa și islamul
Andrei Pleșu și Elena Ștefoi: Transformări, inerții, dezordini
Sorin Antohi și Alexandru Zub: Oglinzi retrovizoare

Biblioteca Ligii PRO EUROPA este deschisă de luni până vineri între orele 9.30 și 13.30

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)265-250182; 250183, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

- P. 1.:** *More than a decade after the revolution...* – an opinion regarding the restriction of civil rights and the accession of the nationalist leaders in the Romanian political life.
- P. 2:** *A Romanian/Hungarian synopsis* of the PEL's main events in January-February 2003.
- P. 3:** *Rasism, immigration, emigration* – article of opinion about the existence of a rational and irrational rasism, and the difference between the two of them.
- P. 4:** *Better and wiser* – short presentation of the courses held in the framework of the College of Democracy.
- P. 5:** *A vision* – short presentation of the second session of the Transsylvania Intercultural Academy, having its core subject the Hungarian community: tradition, history, literature.
- P. 6-7:** *Open letter* addressed to Petru Lificiu, minister of environment by several environmental organisations.
- P. 7:** The Government limits the freedom of association – *press release* signed by the most important Romanian NGOs regarding the Ordinance 37/2003 of the Romanian Government.
- P. 8:** *Press conference* – short presentation of the thematic of the Pro Europa League's press conference: merging of schools in Tîrgu-Mureș; penal punishment for parents introduced by the Ministry of Education; the new Law on Political Parties is in contradiction with the Romanian Constitution; provisions of the Ministry of Finance infringes the rights of private companies.
- P. 9:** *Project proposals* – announcement of the grants offered by the King Badouin Foundation, Charles Stewart Mott Foundation and the Etnocultural Resource Center (Cluj).
- P. 10:** *The European option* is the title of the opinion article written by Molnár Gusztáv, a well know analyst. The article took in debate the distance between European Union and NATO and how the Eastern European countries can find their way. The translation in the Romanian language can be read in the next page.
- P. 12:** *In Memoriam* Preloucec Aman Gizella, former executive director of the Satu Mare branch; *New entries in the PEL's Library.*

Responsabil de număr: KACSÓ Judith-Andrea

Multipliat la **MEDIAPRINT**

**PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
 Fundației Heinrich Böll (Germania) și Charles St. Mott (SUA)**